

VERSLAG d.d. 22 november 2023 van de hybride vergadering van de commissie Omgevingsvisie van de provincie Utrecht

Voorzitter: mw. O. de Man

Namens het college van GS: dhr. H. Van Essen, dhr. R. van Muilekom

Woordvoerders: dhr. B. Van den Dikkenberg (SGP), dhr. D. Gilissen (VVD), mw. M. De Jong (GroenLinks), mw. M. de Widt (D66), mw. D. Ghijssels-Kerkhoff (BBB), dhr. A. Schaddelee (ChristenUnie), dhr. H. Adriani (PvdA), dhr. T. Schipper (SP), dhr. A. de Jong (Volt), dhr. E. Virginia (GroenLinks)

Van ambtelijke zijde aanwezig: Dhr. dr. R.J. Poort (griffier); Dhr. R. van Paridon (commissiesecretaris), mw. J. Dubero (Notuleerservice Nederland)

Opening en algemeen

1. Opening

De voorzitter, mevrouw De Man, opent de vergadering om 19.30 uur en heet iedereen welkom.

2. Vaststelling agenda

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

3. Mededelingen

Er wordt vandaag niet met spreektijden gewerkt.

Gedeputeerde Van Essen deelt mee dat de Omgevingswet per 1 januari 2024 in werking treedt. Dit betekent voor veel processen een verandering. De Omgevingsvisie en de verordening worden op dit moment geladen in het DSO. Er is regionaal een extra ondersteuningsstructuur opgetuigd samen met de gemeenten.

Mevrouw De Widt vraagt voor wie de ondersteuningsstructuur is.

Gedeputeerde Van Essen antwoordt dat de ondersteuningsstructuur door de provincie en de gemeenten wordt gefinancierd en bedoeld is voor beide.

4. Ingekomen stukken OGV/integraal

Er zijn geen ingekomen stukken.

5. Ingekomen stukken vanuit GS

De ingekomen stukken vanuit GS worden voor kennisgeving aangenomen.

6. Vaststellen verslagen commissie OGV/integraal

De verslagen van 13 september 2023 en 4 oktober 2023 worden ongewijzigd vastgesteld.

7. Termijnagenda OGV/integraal

De termijnagenda wordt voor kennisgeving aangenomen.

8. Rondvraag

Van de rondvraag wordt geen gebruik gemaakt.

Ter bespreking

9. SV Vaststelling Voorbereidingsbesluit provincie Utrecht 2023

Dit Statenvoorstel wordt in één termijn behandeld.

De heer Van den Dikkenberg wijst erop dat in artikel 3.1 staat dat op een agrarisch perceel 1 bouwlaag is toegestaan. Hij vraagt of dit artikel in de verordening staat of dat dit een nieuw artikel is en waarom deze regel specifiek als voorbeschermingsbesluit naar voren wordt gehaald.

Mevrouw De Jong denkt dat het artikel duidelijk is, maar de uitleg niet.

De heer Schaddelee geeft aan dat het een technisch stuk is, maar het is een memorabel moment. Met dit Statenvoorstel wordt de opdracht aan het college gegeven een start te maken.

De heer Gilissen heeft inhoudelijk niet veel op het Statenvoorstel aan te merken, wel op het voorbereidingsbesluit. De VVD vindt dat dit instrument zo terughoudend mogelijk toegepast moet worden. Hij vraagt of de gedeputeerde kan toezeggen dat de Staten geïnformeerd worden wanneer het daadwerkelijk omgezet is zodat het voorbereidingsbesluit niet opnieuw genomen hoeft te worden.

Gedeputeerde Van Essen beantwoordt de vragen.

Een bouwlaag is op dit moment bestaand beleid dat in de provinciale ruimtelijke verordening en in de interim omgevingsverordening is opgenomen. Op de vraag waarom dit artikel in het voorbereidingsbesluit is opgenomen, komt de gedeputeerde schriftelijk terug. De gedeputeerde zegt toe de Staten te informeren op het moment dat het voorbereidingsbesluit overbodig is geworden.

Het Statenvoorstel gaat als hamerstuk naar de Statenvergadering.

10. SB Handelingsperspectief Buitengebied Regio Amersfoort

Dit punt is opgevaardigd door de BBB en de ChristenUnie.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff meldt dat de aanleiding voor de opwaardering de informatiesessie is waarin onduidelijk leek te ontstaan over de status van het stuk. Uiteindelijk is besloten het als een advies te beschouwen. De BBB heeft bij de achterban getoetst wat zij van het proces vonden en is daarvan geschrokken. Diverse landeigenaren voelen zich onvoldoende gehoord. De BBB roept het college op om voortaan in het proces omtrent UPLG rekening te houden met nieuwe politieke werkelijkheden en de eigenaren van de grond nadrukkelijk mee te nemen in de besluitvorming en het proces.

De heer Gilissen vindt dit terechte punten. De Staten zijn laat op de hoogte gesteld van het feit dat de rol van de Staten veranderde van een vaststellende rol naar een consulterende rol. Hij vraagt hoe de BBB daar tegenaan kijkt.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff antwoordt dat de BBB op scherp staat waar het de UPLG betreft. Het lijkt een autonoom besluitproces waarin bepaalde belangen zwaarder wegen dan andere belangen. De BBB vraagt het college de Staten daar intensiever bij te betrekken.

De heer Schaddelee sluit zich aan bij de BBB. De ChristenUnie betreurt het dat de provincie een stap terug heeft gedaan als het gaat om het handelingsperspectief. Dit handelingsperspectief is met partners in de regio gezamenlijk opgesteld en de provincie is daar nu uitgetreden. Deze signalen komen ook uit de regio. Daar is nog veel onzekerheid over het UPLG. Het UPLG is een proces met veel regisseurs en regiekamers en heeft veel lagen. Het is lastig voor de provincie te garanderen dat alles dat in het handelingsperspectief zat meegenomen wordt in het UPLG. De ChristenUnie vraagt waarom de provincie het handelingsperspectief niet vaststelt. De beantwoording op dit punt is niet helder. Het antwoord is dat het niet logisch is, dat het input is voor het UPLG en dat er vertrouwen moet zijn dat dit goed komt. Het UPLG is echter zo gelaagd dat dat vertrouwen niet makkelijk is. Het is zonde dat het proces op deze manier afloopt.

Mevrouw De Widt hoort de heer Schaddelee zeggen dat het UPLG geen provinciale aangelegenheid is, maar het UPLG is iets dat de provincie vaststelt. Zij vraagt waar de heer Schaddelee dit op baseert.

De heer Schaddelee antwoordt dat de provincie het UPLG vaststelt, maar vanuit de regio bezien is het UPLG een proces waar veel regisseurs op zitten. De wethouders in Amersfoort leveren input en moeten er vervolgens op vertrouwen dat dit in zijn geheel terecht komt in het UPLG. De beste manier om dat te garanderen is dat de provincie het handelingsperspectief in ontvangst neemt en daar bestuurlijk goedkeuring opgeeft. Vervolgens wordt het handelingsperspectief in het UPLG gebracht en opnieuw vastgesteld.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff is blij dat het handelingsperspectief niet is vastgesteld omdat er een belangrijke groep onvoldoende gehoord en te laat geïnformeerd is. De BBB heeft hier veel serieuze klachten over gehoord. De grondeigenaren hebben soms zelfs in de krant moeten lezen dat processen in gang gezet zijn. Het handelingsperspectief is geschreven in consultanttaal en is rommelig. Het wordt niet duidelijk waar het proces heen gaat. Zij vraagt de heer Schaddelee hoe hij hier tegenover staat.

De heer Schaddelee vindt dat deze interruptie de zorg uit de regio onderstreept. De regio ziet dat het handelingsperspectief vastgesteld gaat worden terwijl er aan provinciale kant nog aan getrokken gaat worden. Dit leidt tot onzekerheid. De heer Schaddelee heeft overigens, ook van agrariërs, begrepen dat zij intensief betrokken zijn geweest. Er zijn gebiedstafels geweest waaraan allerlei soorten bewoners hebben deelgenomen. Ook als het UPLG vastgesteld wordt, komen er nog ongetwijfeld veel insprekers die melden dat zij niet gehoord zijn, maar dat betekent vaak dat zij hun teksten niet terugzien. Dit is altijd wikken en wegen. Er wordt procedureel de komende tijd nog veel van gemeenten gevraagd om een bijdrage te leveren aan het UPLG op proces en inhoud. Dit is voor kleine gemeenten lastig omdat er

nog veel moet gebeuren. De heer Schaddelee vraagt op welke manier de provincie de gemeenten op een goede manier kan laten meedoen in het proces.

Mevrouw De Jong wijst erop dat eerder de mening was dat de provincie te directief optrad richting de regio. GroenLinks staat achter dit proces en begrijpt niet waarom de provincie een beslissing moet nemen over het handelingsperspectief.

De heer Van den Dikkenberg hoort de heer Schaddelee zeggen dat de betrokkenheid voldoende is geweest, maar er zijn insprekers geweest die aangeven dat er niet naar hen geluisterd wordt. Participatie is ervoor bedoeld dat iedereen zich gehoord voelt. Hij vraagt de heer Schaddelee of hij die opvatting deelt.

De heer Schaddelee deelt die opvatting niet. Er zijn veel insprekers geweest, maar dat ging niet over het handelingsperspectief. Dit proces is bottom-up begonnen vanuit de provincie en gemeenten met commitment. Het handelingsperspectief moet gezamenlijk vastgesteld worden. Vanuit het Rijk is het proces van het UPLG erbij gekomen, de provincie besloot het handelingsperspectief vervolgens niet vast te stellen. In de schriftelijke beantwoording staat niet scherp welke belemmeringen daarvoor zijn. Er staat niets in de weg om het handelingsperspectief wel vast te stellen. Richting de bestuurlijke partners is het chique dit wel te doen.

Gedeputeerde Van Essen reageert op de gestelde vragen en gemaakte opmerkingen.

Het is een proces geweest met vrij intensieve betrokkenheid van veel gebiedspartijen. Lopende het proces was er wat onrust bij de agrarische partners. Daar is een landbouwspecialist voor ingehuurd en een adviseur met expertise van de sector. Hij herkent het beeld dat het proces door stakeholders verschillend beleefd wordt. Er ligt nu een concept-handelingsperspectief waarop alle stakeholders nog een reactie op kunnen geven. Dit wordt verwerkt in de definitieve versie. In de startnotitie stond inderdaad dat het voornemen was dat het handelingsperspectief door de Staten werd vastgesteld. Het is vanaf het begin een worsteling geweest hoe het handelingsperspectief zich verhoudt tot het UPLG. Het handelingsperspectief is niet het Amersfoortse deel van het UPLG. Het UPLG is een opdracht vanuit het Rijk met een aantal harde doelen. Dit is niet het uitgangspunt van dit handelingsperspectief. Utrecht is de enige regio waar dit traject op deze manier parallel gaat. Als het handelingsperspectief door het college wordt vastgesteld, is het provinciaal beleid. Dan moet ook zeker zijn dat daarmee de UPLG-doelen gehaald worden. Het krijgt dan een ander karakter en zo is het niet ingestoken. De provincie doet geen stap terug in dit waardevolle proces. Vanuit de regio wordt richting gegeven aan de grote opgaven in het landelijk gebied. Dat de provincie het handelingsperspectief niet vaststelt, betekent niet dat het geen belangrijk stuk is. Het handelingsperspectief is een belangrijke input voor het UPLG waarmee het UPLG verder kan bouwen. Hetzelfde geldt voor de Omgevingsvisie. De scope daarvan heeft deels een overlap met het UPLG. Als de provincie het handelingsperspectief vaststelt en de doelen van het UPLG worden niet gehaald, is de provincie niet geloofwaardig. Om die reden is deze keuze gemaakt. De gebiedspartners moeten goed betrokken worden, de gedeputeerde geeft dit mee aan gedeputeerde Sterk.

De heer Schaddelee meldt dat de gedeputeerde hem overtuigd heeft.

11. SB Provinciaal programma Wonen en Werken – derde cyclus

Dit punt is opgewaarderd door de PvdA.

De heer Adriani meldt dat de reden van opwaardering is dat de PvdA drie zaken wil benoemen die hopelijk straks in de kaderstelling komen. Het eerste punt is kwalitatieve programmering. Er is tot nu toe vooral kwantitatieve programmering gedaan waarbij niet gekeken is voor wie de woningen gebouwd worden. De PvdA vraagt vooral aandacht voor bouwen voor vergrijzing. Het tweede punt gaat over flexwonen in het buitengebied met modulaire woningen op tijdelijke locaties. De woningnood is hoog en de aantallen die in de Regiodeal staan worden niet gehaald. De technische reactie op de opwaardering was dat dit via de verordening geregeld wordt, terwijl de gedeputeerde aangaf dat dit in het provinciaal programma ondergebracht wordt. Het is goed hier helderheid over te krijgen. Het derde punt is de behoefte-raming bedrijventerreinen. Dit krijgt een plek in de Regionale Economische Agenda. De PvdA vraagt hoe dit in de kaderstelling belandt.

De heer Gilissen vindt het stellen van kwalitatieve doelstellingen een dilemma omdat het risico is dat dit de bouwproductie geen dienst bewijst.

De heer Adriani wijst erop dat eerder gedebatteerd is over de vraag of er gebouwd moet worden waar geen behoefte aan is om de snelheid erin te houden of dat het risico genomen moet worden wel te bouwen waar behoefte aan is. Rijk, provincie en gemeenten zijn tot doelstellingen gekomen, ook in kwantitatieve zin; met het wegvallen van voldoende verpleeghuiscapaciteit is er een grote behoefte ontstaan aan bouwen voor vergrijzing. De provincie moet in de provinciale programmering kijken of de programmering ook kwalitatief klopt.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff meldt dat veel onderzoek is gedaan naar seniorenwoningen, waar en hoe senioren willen wonen en wanneer ze willen doorschuiven. Dit is een complex vraagstuk. Als de provincie teveel de regie gaat overnemen, kunnen er snel dingen misgaan. Verder meldt zij dat flexwonen vaak niet werkt omdat het financieel onhaalbaar is.

De heer Gilissen pleit ervoor om tot de wet in werking treedt dit vooral via de gemeenten te laten lopen. Die zijn aan zet als regisseur bij het nemen van nieuwe bouwprojecten. De provincie heeft een faciliterende rol.

De heer Adriani onderschrijft het feit dat gemeenten als eerste aan zet zijn, maar de gemeenten en de provincie hebben afspraken gemaakt en zich gecommitteerd aan een belangrijke kwalitatieve opgave. Het is goed om hier in de kaderstelling aandacht voor te vragen. Een op de drie woningen die opgeleverd worden moet geschikt zijn voor vergrijzing en wonen met zorg. Om dat voor elkaar te krijgen moet regie worden gevoerd.

De heer Schipper geeft aan dat hij bij de rondvraag tijdens de commissie RGW van volgende week een vraag stelt over de flexwoningen en het tempo dat niet gehaald wordt. Het is goed om het hier nu over te hebben, maar zijn vragen zijn specifiek.

De voorzitter meldt dat het nu over het proces van het programma gaat. Zij stelt voor dat de heer Schipper zijn vragen tijdens de commissie RGW stelt.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff wijst erop dat als het punt van flexwonen in de kaderstelling wordt opgenomen het risico bestaat dat hier ambities worden neergelegd die niet haalbaar blijken.

De heer Adriani denkt dat het wel in de kaderstelling moet worden opgenomen omdat het een enorme opgave is die niet vanzelf gaat en waarin sturend opgetreden moet worden en omdat het gaat om een uitwerking is van afspraken waaraan gemeenten zich al gecommitteerd hebben. Het is logisch als dit onderdeel gemaakt wordt van het gesprek over het Provinciaal Programma.

De heer Adriani vervolgt zijn inbreng.

Overwogen wordt de kaderstelling niet meer aan het begin van elk proces te doen. De dynamiek in de woningmarkt is heel groot. De vraagstukken van vandaag zijn compleet anders dan die van anderhalf jaar geleden. De PvdA heeft behoefte de voet aan de bal te houden en wil niet te ver van het proces af komen te staan.

Gedeputeerde Van Essen reageert op de gemaakte opmerkingen en gestelde vragen.

Er is een behoefteeraming voor de bedrijventerreinen gemaakt. Kantoren worden tot nu toe niet geprogrammeerd in het Provinciaal Programma Wonen, dit wordt ook niet gedaan in de volgende ronde. Eerst wordt het kantorenbeleid geëvalueerd. Bedrijventerreinen worden wel geprogrammeerd. De behoefteeraming wordt niet één-op-één geprogrammeerd. Er spelen discussies over een regionaal bedrijventerrein. Eén is geprogrammeerd. In de Omgevingsvisie zijn twee bedrijventerreinen genoemd. De Staten stellen de kaders vast. De behoefteeraming is de basis voor de kwantitatieve bandbreedte.

Mevrouw De Jong begrijpt dat de Staten nog ruimte hebben om zaken aan te scherpen. Zij gaat ervan uit dat dit in de Omgevingsverordening terecht komt. Zij vraagt of dat juist is.

Gedeputeerde Van Essen antwoordt bevestigend. Ook in Provinciaal Programma Wonen zijn kwalitatieve aspecten opgenomen over woningbouw. Hierin kan dat ook deels landen.

De heer Adriani vraagt wat de relatie is tussen de kaderstelling van het Provinciaal Programma en het voorstel dat er komt voor de nieuwe Economische Agenda waarin staat welk type bedrijvigheid er in de provincie gewenst is. Het maakt veel uit of er arbeidsintensieve bedrijvigheid of ruimte-intensieve bedrijvigheid in de provincie komt.

Gedeputeerde Van Essen kan dit niet in detail duiden. In de Omgevingsvisie staat bijvoorbeeld dat in de provincie geen plek is voor datacentra. Dit kan in het kader een plek krijgen en kan voor een deel via de verordening lopen. De bandbreedte van hoeveel van de vraag er geacommodeerd wordt per regio wordt in het kader vastgesteld op basis van het vastgestelde beleid.

Gedeputeerde Van Essen vervolgt zijn reactie.

Bij flexwonen gaat het over ruimtelijke regels. In de aanpassing van de Omgevingsverordening staan een aantal uitzonderingen specifiek voor flexwonen. Hierop zijn zienswijzen gekomen, deze worden nu verwerkt. In het definitieve voorstel worden keuzes gemaakt over hoe omgegaan wordt met flexwoonlocaties in het buitengebied. Daarnaast speelt de vraag over hoe er grip kan zijn op voldoende aantallen flexwoningen. Het college denkt aan een aanpak met een programmering zodat hier meer op gestuurd kan worden. Dat zou onderdeel kunnen zijn van het Provinciaal Programma Wonen en Werken, maar dat kan ook een parallel programma voor flexwoningen zijn. Deze keuze moet nog gemaakt worden. Dit heeft ook met snelheid te maken. Bij flexwoningen is de dynamiek wat groter. Het gaat om woningen die snel gerealiseerd moeten worden. De Staten nemen hierover een besluit, deels via de verordening en deels via het kader. De kwalitatieve sturing op woningbouwprogrammering is er deels al. Of dit wordt meegenomen in het volgende kader hangt er vanaf waarin de Wet Versterking Regie op de Volkshuisvesting landt. Dat kan het Provinciaal Programma Wonen en Werken zijn, maar deze keus moet nog gemaakt worden.

Gedeputeerde Van Muilekom meldt dat op het moment dat deze wet er is, de provincie een Volkshuisvestingprogramma moet maken. Hierin staat welke type woningen en voor wie er moeten komen. Dit kan ook kwalitatief. Er moet goed gekeken worden hoe dit gecombineerd kan worden met het Provinciaal Programma Wonen en Werken. De gedeputeerde is op dit moment met de gemeenten bezig de analyse te maken van de woningbehoefte van de diverse doelgroepen zoals de senioren en de groepen die extra zorg nodig hebben. Zo wordt duidelijk wat de aantallen zijn. Vanuit de Woondeal is deze opdracht al gegeven. Bekeken wordt welke rol de provincie hierbij speelt. Of dat een regisserende rol of een coördinerende rol is, wordt nog uitgewerkt. Begin 2024 wordt hierover gesproken met de wethouders Wonen en de wethouders Zorg.

De heer De Jong vraagt of de doelgroepen jongeren en starters ook worden meegenomen.

Gedeputeerde Van Muilekom antwoordt dat dit geen specifieke groepen zijn. Het gaat vooral om groepen die specifieke zorg nodig hebben. Jongeren zijn wel een specifieke groep als zij spoedzoeker zijn of zorg nodig hebben.

De heer Gilissen stelt het op prijs als de Staten vroegtijdig worden meegenomen in welke rol de provincie speelt in dit kader.

Gedeputeerde Van Muilekom zegt dit toe. De provincie voert geen doelgroepenbeleid uit. Als dit wel gaat gebeuren is dit een nieuwe taak en rol. Begin februari 2024 spreekt hij met de wethouders. De uitkomst wordt daarna met de Staten gedeeld.

De heer Adriani heeft de gedeputeerde nog niet horen zeggen dat dit terugkomt in de kaderstelling voor 2024. Dit hoeft niet in beton gegoten te worden, als het proces om te komen tot een goede kwalitatieve sturing er maar een plek in krijgt.

Gedeputeerde Van Essen geeft aan dat het kader in maart 2024 bij de Staten voorligt. De Regionale Economische Agenda is breder dan alleen de provincie en heeft met name betrekking op de ROM en niet zozeer op het Provinciale Programma Wonen en Werken. De heer Adriani geeft aan dat hij niet veel voelt voor een kaderstelling voor meerdere cycli. Hij wil iedere ronde een nieuw kader. De gedeputeerde begrijpt dat, maar dat heeft consequenties voor de planning. De gemeenten willen het liefst iedere twee maanden een Provinciaal Programma Wonen en Werken. Dit is niet mogelijk want het is een zware procedure. Als er vier cycli in één bestuursperiode moeten worden doorlopen, moet er een kader zijn dat voor meerdere cycli geldt. Als de Staten dit niet willen, is het logischer om naar twee cycli in één bestuursperiode te gaan om alle stappen zorgvuldig te kunnen zetten. Hij vraagt hoe andere fracties hierover denken.

Mevrouw De Widt zou het jammer vinden als het kader voor de gehele bestuursperiode vastgesteld wordt. Zij is het met de heer Adriani eens, zaken veranderen continu. Zij zou anderhalf jaar aanhouden, geen twee jaar. Dat levert veel druk op, maar het is een belangrijke opgave.

De heer Schaddelee sluit zich aan bij de PvdA en D66.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff is voorstander van een kader voor de langere termijn. Zij vraagt wat hiermee nu mee gedaan wordt.

De heer Virginia ziet de consequenties graag op schrift. GroenLinks wenst vooralsnog geen verandering in de frequentie.

De heer Gilissen wijst erop dat elke partij wil bouwen, ook de VVD. Meer kaders zijn een struikelblok voor de bouwambities. De VVD wenst niet dat er vaker cycli doorlopen worden.

De heer De Jong sluit zich aan bij D66. De Staten besluiten in maart 2024 over het kader. Hij vraagt of de PS hierover voor die tijd nog over kunnen spreken.

De voorzitter meldt dat hierover nog informatie komt.

De heer Adriani hecht niet erg aan het woord kaderstelling, maar wil wel met de voet aan de bal blijven en weten wat er nodig is.

Gedeputeerde Van Essen hoort veel fracties zeggen dat zij hechten aan de kaderstellende rol en dat zij iedere ronde goed willen worden meegenomen en dat zij voldoende frequentie willen gezien de snel veranderende woningmarkt. Er komt een Statenvoorstel dat in de commissie wordt geagendeerd.

Ter informatie

12. [SB Regionale Hulp bij Omgevingswet](#)

13. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering om 20.40 uur.